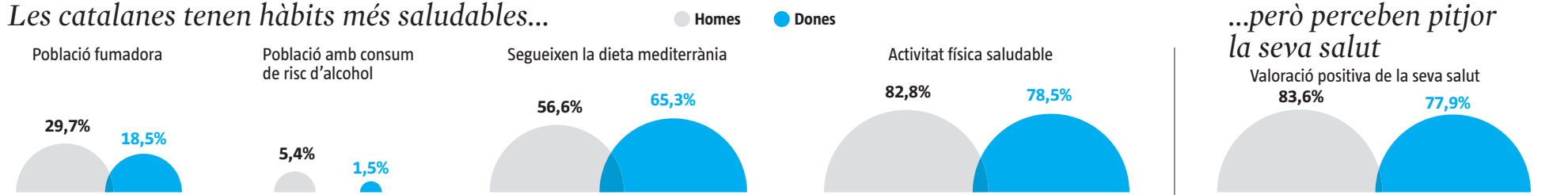
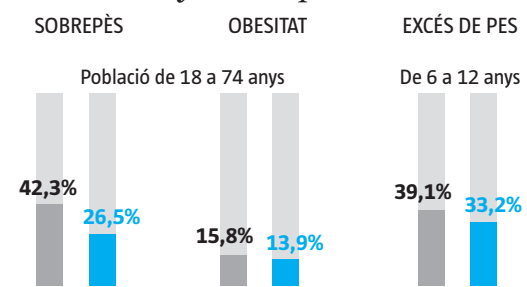

EL MIRADOR DE CATALUNYA Dona i salut

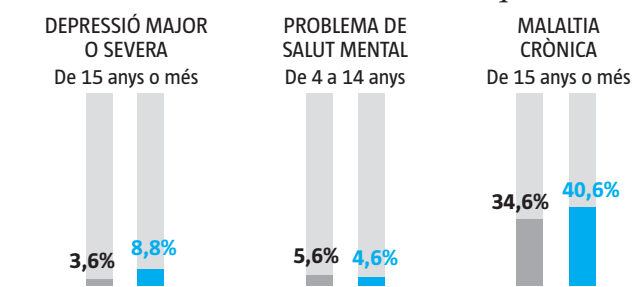
Les catalanes tenen hàbits més saludables...

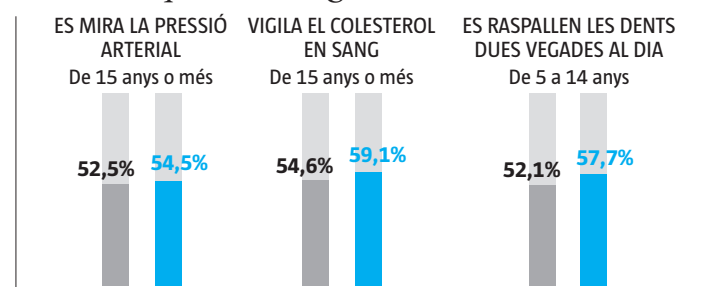
Tenen menys sobrepès i obesitat...

...més malalties mentals o cròniques...

...encara que elles vigilen més la seva salut

FONT: 'Enquesta de salut de Catalunya 2017' del Departament de Salut

LA VANGUARDIA

La visió de gènere ha de posar fi a un model de salut desigual

El sistema sanitari ha de ser universal, públic i també equitatiu

Les dones emmalalteixen de manera diferent que els homes, tenen una evolució diferent davant de certes malalties i no responen igual als efectes de determinats fàrmacs, però, en canvi, són tractades amb protocols mèdics homogenis, producte d'un sistema de salut basat en un model masculinitat. El biaix de gènere sovint fa creure erròniament que les malalties són universals i comunes a tothom.

La malaltia cardiovascular, per exemple, és la primera causa de mortalitat en les dones, sobretot quan arriben a la menopausa, però s'ha assumit de manera equivocada que els símptomes són els mateixos que en els homes, i no és així. Això fa que sovint el diagnòstic arribi tard perquè elles no han sabut reconèixer els senyals d'alarma d'un possible infart.

La salut de les dones i dels homes per tant, és diferent per motius biològics però també desigual, per motius socials i mentre les diferències de gènere cal mantenir-les, es fa imprescindible posar fi a les desigualtats si es vol tenir un sistema de salut que sigui equitatiu i just. Sobre salut i dones va versar el debat d'aquesta setmana, organitzat per *La Vanguardia* en col·laboració amb la Generalitat, dins del cicle Els Miradors de Catalunya.

Al debat, que va tenir lloc a l'hotel Alma de Barcelona, hi van participar Alba Vergés, consellera de Salut de la Generalitat de Catalunya; la doctora Marta Chandre, sotsdirectora del Cat-Salut; el doctor Francesc Carmona, cap de Ginecologia de l'hospital Clínic de Barcelona; la doctora Elena Carreras, cap del servei d'Obstetrícia i Ginecologia de l'hospital universitari Vall d'Hebron; Meritxell Benedí Altés, cap de l'àrea d'Empoderament Personal a la Fundació Surt, i Jordi Formiguera, agent d'igualtat de la Fundació Joia, pedagog i gestor transversal d'inserció laboral.

Una de les prioritats del Departament de Salut en aquesta legislatura és la introducció de la perspectiva de gènere. Segons la consellera Alba Ver-

Cristina Puig

gés, "no ens ha de fer por dir de manera contundent que la salut pot tenir un component masculista, com el té tota la societat", per això cal actuar de manera ferma "fent polítiques que vagin des de la planificació fins a l'avaluació passant per la formació dels professionals en matèria de gènere, amb més i millor comunicació cap a les dones sobre allò que els afecta, una recerca que sigui sensible al fet de ser dones i una participació dels experts en col·laboració amb l'administració".

Com apunta la doctora Marta Carreras, "donem per fet que perquè ens dediquem a la salut de la dona, ho fem des d'una perspectiva feminitzada, i no és així perquè a la professió hi ha

SOSTRE DE VIDRE

Tot i ser una professió molt feminitzada, l'esquema discriminatori es produeix en tots els àmbits sanitaris

MALALTIES MENTALS

La desigualtat impacta en el diagnòstic i en el tractament, amb una incidència tres vegades superior a la dels homes

ENDOMETRIOSI

És una malaltia silenciada que afecta un 10% de les dones, causa dolor agut i dificulta les relacions sexuals

una perspectiva de gènere molt masculina".

Les dones tenen una esperança de vida més alta que els homes, però aquests anys de més els viuen amb una salut pitjor i amb més trastorns crònics. Això té un component biològic i hormonal, però també social pel rol que se'ls ha assignat.

El fet que cobrin un 25% menys, que tinguin unes jornades més precàries i que dediquin dues hores més que els seus companys a les tasques de cura de la llar, dels fills i dels pares "repercuteix directament en la seva salut i fa que estiguin més medicalitzades", se-

gons Meritxell Benedí, que afegeix que no només s'ha de vetllar per l'embaràs, sinó per tot allò que passa abans del moment reproductiu i fèrtil i també per les relacions sexuals en l'època de la menopausa, perquè tot això també són qüestions que afecten la salut de les dones.

No obstant això, Elena Carreras planteja l'embaràs com una finestra d'oportunitat perquè "quan una mare desenvolupa determinades malalties durant l'embaràs, per exemple la preclàmpsia, la probabilitat que tingui després un problema cardiovascular a llarg termini és molt més elevada". Per tant, l'embaràs ben estudiat és un factor de prevenció precoç de patologies futures. Els experts asseguren que les dones han assumit que han de patir dolor pel sol fet de ser dones. I aquí entren en joc malalties que afecten sobretot el sexe femení, com la fibromiàlgia, el dolor pèlvic crònic, el vaginisme, l'artrosi o l'endometriosis, aquesta darrera, una de les més freqüents però més silenciades.

El doctor Francisco Carmona, expert mundial en endometriosis assegura que "s'ha normalitzat que la dona tingui dolor de regla, però la regla no ha de fer mal". L'endometriosis és una malaltia crònica en què l'endometri, que és el teixit que recobreix l'úter, creix i s'implanta fora de la cavitat original. Se'n desconeix la causa i encara que és una malaltia benigna, provoca dolor agut, dificulta les relacions sexuals i augmenta el risc d'esterilitat en les dones que hi estan afectades. És una malaltia silenciada i el diagnòstic sovint arriba entre 8 i 9 anys després dels primers símptomes. Que una regla et deixi prostrada al llit de dolor és clarament patològic, explica Carmona.

Passa el mateix amb el vaginisme. Segons la doctora Marta Carreras, hi ha moltes dones que en tenen, però no s'explica i sovint es descobreix quan volen quedar embarassades i no poden tenir relacions sexuals. Com que no hi ha una causa orgànica, la culpabilització i la poca visibilitat del trastorn arriben al seu màxim exponent.

Per la consellera Alba Vergés, "cal

que les dones deixin de sentir-se culpables constantment per aspectes biològics o socials" i reclama molta informació als adolescents, que sàpiguen que les seves companyes de classe tenen la regla i tenen dolors.

L'impacte de les desigualtats de gènere en el diagnòstic i tractament de les malalties mentals, com la depressió o l'ansietat, és també un factor a tenir molt en compte ja que aquesta mena de trastorns tenen una presència gairebé tres cops superior en les dones que en els homes.

Per a Jordi Formiguera, agent d'igualtat de la Fundació Joia, el fet que "actualment ja es pugui detectar en l'atenció primària que s'amaga darrere d'aquell dolor, aquella ansietat o aquella depressió i que es pugui prescriure, a banda del tractament, una recepta social", és molt positiu. L'excés de medicalització de la dona, sobretot

XAVIER CERVERA

1. Elena Carreras
Cap d'Obstetrícia i
Ginecologia de l'hospital
Vall d'Hebron

“No hi ha consciència que tenim un sistema de salut desigual, i crec que la diferència entre sexe i gènere encara no la tenim prou sabuda. Fa uns anys aquest debat hauria estat impensable i això vol dir que anem bé”

2. Francisco Carmona
Cap de Ginecologia de
l'hospital Clínic

“Quan una pacient ja no diu ‘endo què?’, sinó que diu endometriosi, és un gran pas i hem de seguir per aquí, perquè les dones tinguin les mateixes oportunitats”

3. Meritxell Benedí
Cap de l'àrea
d'Empoderament
Personal Fundació Surt

“Des del tercer sector ens pertoca continuar situant en les agendes política i social els temes que afecten les dones però cal el lideratge de la conselleria per desencadenar canvis a gran escala”

4. Marta Chandre
Sotsdirectora del
CatSalut

“Cal implementar les polítiques que marca el departament i celebrar que la perspectiva de gènere sigui una prioritat per ajudar a fer una societat més justa i equitativa”

5. Alba Vergés
Consellera de Salut de la
Generalitat de Catalunya

“El camí a recórrer és llarg, enorme i engrescador perquè és una necessitat clara, però el compromís des del Departament de Salut de la Generalitat amb la perspectiva de gènere és decidit i determinant”

Els ponents. D'esquerra a dreta i darrere, Elena Carreras, Francisco Carmona, Meritxell Benedí, Pere Guardiola (director general comercial del Grup Godó). Asseguts, Marta Chandre, Alba Vergés i Jordi Formiguera, als jardins de l'hotel Alma de Barcelona

6. Jordi Formiguera
Agent d'Igualtat de la
Fundació Joia

“Parlar de salut i dones implica corresponsabilitat entre la situació del mercat laboral i la vida familiar, perquè afecten la seva salut física i mental i cal un abordatge integral”

pel que fa als trastorns de salut mental també és un tema que es va posar damunt la taula. La doctora Marta Chandre explica que un 12% de les dones consumeixen medicaments antidepressius, en contrast amb el 4% d'homes que ho fan.

La recepta social es fa especialment indispensable per lluitar contra els casos de violència masclista. Tres de cada quatre dones l'han patida i tenen seqüeles físiques i psicològiques. Precisament en aquesta legislatura, el protocol de l'embaràs ha inclòs un test a totes les gestants per detectar i atendre situacions de violència masclista que planteja preguntes com ara: “has tingut por de sentir-te agredida els últims quinze dies? o “t'han pegat l'últim mes?”. Són preguntes molt directes però molt ben rebudes per les pacients, contràriament al que pugui semblar. Segons Carreras, ara el que cal és que els professionals “aprenuem a fer-les perquè de vegades ens fa vergonya o ens sembla que la pacient es pot sentir agredida”.

La desigualtat entre homes i dones no només es dona en l'àmbit assistencial sinó que, com en la resta de la societat, és un esquema que es repeteix en tots els àmbits del sector sanitari. Així, tot i tenir una gran presència femenina, perquè és ple de metgesses de família, ginecòlogues, auxiliars, infermeres o pediatres, les dones no ocupen càrrecs de responsabilitat, direccions generals o especialitats considerades erròniament masculines, com la cardiologia o la traumatologia, per posar-ne uns exemples. De fet, a Espanya, apunta la doctora Elena Carreras, “només hi ha una catedràtica d'Obstetrícia i Ginecologia i cap directora de col·legi de metges” i això que el 70% de les residents dels hospitals són dones, afegeix el doctor Carmona, com ho són també la majoria d'alumnes de les facultats de medicina.

En aquest sentit, per la directora del CatSalut, la doctora Marta Chandre, “hi ha una part de decisió i tria personal d'especialitat en què el Govern no pot incidir” i se suma a la crítica que la poca representació de les dones en l'àmbit de la investigació clínica és “clarament millorable”. Pel que fa als assajos clínics, la situació tampoc és gaire millor. Segons Carmona, els estudis amb medicaments han de tenir el 50% de representació d'homes i dones, però a la pràctica mai és així i sempre hi ha més presència masculina. Això fa que no s'hagi prestat prou atenció a mirar si els resultats d'aquests assajos són diferents entre homes i dones i per tant, “s'estan introduint nous medicaments assumint que faran el mateix efecte a homes i a dones”, afirma.

Cal partir de la base que no només s'ha de vetllar per la salut de la dona sinó per tot allò que l'afecta com a gènere. Ara bé, de la mateixa manera que, segons Meritxell Benedí, “no hem de deixar al sistema educatiu tota l'educació per la transformació social, tampoc hem de deixar a tot el sistema de salut l'atenció de totes les desigualtats amb les dones”. Per això és imprescindible una col·laboració estreta entre l'àmbit social i el sanitari. Hi ha qüestions que només les poden detectar els facultatius als centres d'atenció primària i el tercer sector hi és per arribar allà on no arriba l'administració, “no perquè no vulgui, sinó perquè no pot”, afirma Benedí.

El repte d'introduir la perspectiva de gènere en les polítiques de salut és gran i posa de manifest que, tot i tenir un sistema de salut públic i universal, falta que sigui equitatiu a nivell territorial, social i sobretot, de gènere. ●

VCG / GETTY

VEGEU ELS DEBATS DELS
MIRADORS DE CATALUNYA A
<https://goo.gl/GNKZk5>